

میلی جنگ

مکن است به یک درگیری نظامی بیانجامد

محسوب می‌شود. با این اوصاف، تأثیر فوری آن بر تأمین آب پاکستان ممکن است بیشتر نامدین باشد تا عملی. تعلیق این معاهده به این معنی نیست که پاکستان فوراً از تأمین آب محروم خواهد شد، زیرا هندی‌می تواند فوراً جریان رودخانه‌ها را بدون ساخت زیرساخت‌های جدید، مانند تأسیسات ذخیره‌سازی در مقیاس بزرگ یا سدهای انحرافی، متوقف کند و این کار سال‌ها طول می‌کشد و خطرات خاص خود را به همراه دارد؛ از جمله احتمال جاری شدن سیل در خاک هند یا ایجاد اقدامات متقابل چین در رودخانه‌های مشترک با هندمانندبرهماپوترا.

با این حال، خطرات میان‌مدت و بلندمدت همچنان زیاد است. پاکستان برای کشاورزی، آب آشامیدنی و امنیت غذایی به شدت به رودخانه سند و شاخه‌های آن متکی است. حوضه سند سالانه ۳ میلیارد و ۳۰۰ میلیون مترمکعب آب برای پاکستان تأمین می‌کند و از این آب برای آبیاری زمین‌های کشاورزی وسیع که برای اقتصاد و معیشت روستایی ضروری هستند، استفاده می‌شود. هرگونه اختلال در این جریان می‌تواند باعث کاهش یازده محصولات کشاورزی، تشدید کمبود مواد غذایی و تشدید چالش‌های اقتصادی مداوم پاکستان، به‌ویژه در مناطق وابسته به کشاورزی مانند پنجاب و سند شود. اگر هند شروع به استفاده بیشتر از آب رودخانه‌های غربی کند، ممکن است آب جریان‌های پایین‌دست به‌تدریج کاهش یابد و خطرات جدی برای تولیدات کشاورزی و امنیت آبی پاکستان ایجاد شود. پیمان آبی سند که در سال ۱۹۶۰ پس از سال‌ها مذاکره با میانجیگری بانک جهانی امضا شد، توافقی برجسته بین هند و پاکستان برای مدیریت سیستم‌های رودخانه‌ای مشترک‌شان پس از جدایی دو کشور در اگوست سال ۱۹۴۷ بود. این پیمان کنترل رودخانه‌های شرقی -راوی، سالتچ و بیز - را که عمدتاً قبل از رسیدن به پاکستان از هند عبور می‌کنند، به هند اختصاص داد، و به پاکستان حق حاکمیت بر رودخانه‌های غربی - سند، جهلم و چناب - را اعطا کرد. بانک

کردند. مهمترین دلیل این موفقیت این بود که هر دو کشور مشغول مسائل دیگری بودند. پاکستان با مشکلات اقتصادی و سیاسی داخلی روبه‌رو بود. اوج این بحران، اختلافات شدید فرماندهان نظامی ارتش پاکستان با عمران خان، نخست‌وزیر وقت این کشور بود. ارتش پاکستان از آن زمان با چالش‌های بسیار زیادی روبه‌رو بوده است و تسلطش بر ساختار سیاسی پاکستان تضعیف شده است. علاوه بر این، ارتش پاکستان در سال‌های اخیر با دو شورش شبه‌نظامیان در دو استان غربی هم‌مرز با افغانستان و ایران مواجه بوده است.

هند نیز در سال‌های اخیر به شدت مشغول افزایش قدرت و نفوذ خود در سطح جهانی بوده است و تلاش کرده از یک بازیگر منطقه‌ای به یک بازیگر جهانی تبدیل شود. تا سپتامبر سال ۲۰۲۲، هند توانست بریتانیا را پشت سر بگذارد و به عنوان پنجمین اقتصاد بزرگ دنیا به لحاظ تولید ناخالص داخلی مطرح شود. اخیراً نیز هند توانسته به عنوان شریک استراتژیک و اصلی ایالات متحده آمریکا خود را مطرح کند. در بسیاری از حوزه‌های دفاعی، اطلاعاتی و

جهانی در انتصاب کارشناسان بی‌طرف و تسهیل حل اختلاف نقش ایفا می‌کند اما این بار ممکن است نقش موثری ایفا کند. در عوض، پاکستان می‌تواند از طریق مجامع بین‌المللی مانند دیوان بین‌المللی دادگستری (ICJ) به دنبال راه‌های قانونی برای به چالش کشیدن اقدامات هندیذیل اتهام نقض قوانین بین‌المللی باشد.

▾ تبعات کاهش روابط دیپلماتیک

کاهش کارکنان دیپلماتیک، لغو ویزاهای ویژه و بسته شدن گذرگاه مرزی اصلی با پاکستان توسط هند، همراه با تعلیق تجارت با هند از سوی پاکستان، اکثر تعاملات اقتصادی دوجانبه را حداقل برای چند هفته آینده به شدت مختل خواهد کرد و به‌طور بالقوه به زنجیره‌های تأمین منطقه‌ای آسیب‌رسانده و مانع همکاری اقتصادی بلندمدت در جنوب آسیا می‌شود. کاهش تعداد کارکنان دیپلماتیک هند در اسلام‌آباد، فعالیت‌های معمول دیپلماتیک را محدود می‌کند، ارتباطات دوجانبه را به تأخیر می‌اندازد و تعامل در امور کنسولی و بشردوستانه را محدود می‌کند. در همین حال، لغو دسترسی به ویزای ویژه برای اتباع پاکستانی احتمالاً سفرهای شخصی، فرهنگی و پزشکی را قطع خواهد کرد و بر خانواده‌هایی که روابط فرامرزی دارند و کسانی که به دنبال درمان تخصصی در بیمارستان‌های هند هستند، تأثیر منفی خواهد گذاشت. این اقدامات، همراه با بستن گذرگاه مرزی اصلی، نشان‌دهنده قصد جدی دلی‌نو برای منزوی کردن پاکستان از نظر دیپلماتیک و اقتصادی است. البته تجارت بین هند و پاکستان از قبل مهم حدود بود اما تصمیم پاکستان برای تعلیق تمام روابط تجاری با هند، از جمله تجارت از طریق کشورهای ثالث، احتمالاً زنجیره‌های تأمین منطقه‌ای را مختل خواهد کرد. به‌خصوص اگر تجارت بین دو کشور برای مدت طولانی متوقف بماند و بر مشاغلی که به‌ترانزیت کالا از یک کشور به کشور دیگر متکی هستند، تأثیر منفی بگذارد.

تنش‌ها بین هند و پاکستان احتمالاً خشونت‌های داخلی در هند و اعتراضات خواهد داد و همین امر می‌تواند بی‌ثباتی را بیشتر کرده و تلاش‌ها برای کاهش تنش را محدود کند. با تشدید تنش‌ها، خطر ناآرامی‌های داخلی در هند و پاکستان در حال افزایش است.

در هند، شدت یافتن احساسات ملی‌گرایانه و خشم عمومی پس از حمله تروریستی اخیر، احتمالاً منجر به افزایش خشونت‌ها بر ضد مسلمانان خواهد شد و خطر درگیری‌های بین فرقه‌ای را افزایش می‌دهد. به‌ویژه در ایالت‌هایی مانند اوتار پرداش و گجرات، گروه‌های طرفدار مسلمانان علیه هندوها در هند و بنگلادش شود و روابط هند و داکا را که از پیش هم تیره بود، پرتنش کنند

سه شنبه ۱۹ اردیبهشت ۱۴۰۴
سال چهارم - شماره ۷۷۲
www.hammihanonline.ir

تجارت بین هند و پاکستان در سال‌های اخیر، به‌ویژه پس از حمله تروریستی پولواما در سال ۲۰۱۹، به طور قابل توجهی کاهش یافته بود. در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۲۳، صادرات هند به پاکستان تنها ۱/۶۲۷ میلیون دلار بود که نسبت به ۱/۹۲ میلیارد دلار در سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۱۸ کاهش شدیدی را نشان می‌دهد. به طور مشابه، واردات از پاکستان نیز کاهش قابل توجهی را تجربه کرده و ارقام از ۵/۴۸۸ میلیون دلار در سال‌های ۲۰۱۷-۲۰۱۸ به تنها ۱/۲۰۱ میلیون دلار در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۲۳ کاهش یافته است. این کاهش نشان‌دهنده فشار فزاینده بر روابط تجاری بین دو کشور و نشان‌دهنده کاهش روابط اقتصادی طرفین با یکدیگر است. البته ظاهراً هر دو طرف احتمالاً قصد دارند هرگونه تشدید نظامی را به لحاظ جغرافیایی به کشمیر محدود کنند اما تنش‌های گسترده‌تر احتمال واکنش‌های گسترده‌تر، مانند حملات هوایی و عملیات نیروهای ویژه را افزایش می‌دهد و خطر بی‌ثباتی بیشتر را به همراه دارد. افزایش حساسیت سیاسی و اظهارات مقامات هندی که این حمله را به پاکستان مرتبط می‌دانند، خطر انجام حملات تلافی جویانه هند به خاک پاکستان را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد. تلاش‌های اطلاعاتی و نظارتی هر دو طرف در امتداد خط کنترل - مرز با لعلش بین کشمیر تحت کنترل هند و پاکستان - در حال تشدید است. هند احتمالاً نیروهای محدودی را در نزدیکی کشمیر مستقر خواهد کرد و از تجهیزات هوایی به عنوان ابزاری برای عملیات نظامی بالقوه استفاده خواهد کرد. در پاسخ، پاکستان احتمالاً مواضع دفاعی را تقویت کرده و تجهیزات هوایی خود را در منطقه مستقر خواهد کرد. هند می‌تواند حملات هوایی علیه آنچه که اردوگاه‌های شبه‌نظامیان می‌داند، انجام دهد. هند بیشتر در سال ۲۰۱۹ به شهر بالاکوت پاکستان، حمله هوایی انجام داد. یا اینکه در سال ۲۰۱۶، نیروهای ویژه‌اش را برای عملیات‌های ضربتی به تروریست‌ها و واکنش به یک حمله تروریستی در اوری اعزام کرد. هند همچنین ممکن است ترورهای هدفمند برنامہ‌ریزان یا تسهیل کنندگان حمله اخیر کشمیر را در نظر داشته باشد. پاکستان نیز ممکن است با حملات تلافی جویانه محدود، اجازه نفوذ فرامرزی یا تشدید فعالیت‌های توطئه‌آمیز و تک‌اندازی در امتداد خط کنترل را ندهد. اگر تنش‌ها بیشتر شود، پاکستان می‌تواند موشک‌های تاکتیکی، احتمالاً متعارف را آزمایش کند یا تحت پوشش رزمایش‌های نظامی، مواضع تهاجمی اتخاذ کند. در حالی که هر دو طرف احتمالاً به دنبال مهار هرگونه عملیات نظامی در مرزهای جغرافیایی کشمیر خواهند بود تا تشدید تنش نظامی را بسیار پایین‌تر از آستانه هسته‌ای نگه دارند، اما تقویت نظامی و عملیات تلافی جویانه همچنان خطر قابل توجهی از اشتباه محاسباتی را به همراه دارد. علاوه بر این، با شروع تخلیه شهروندان از هر دو طرف، احتمال حمله نظامی، که احتمالاً توسط هند آغاز شود، با توجه به فشار داخلی برای اقدام، همراه با پاسخ‌های تلافی جویانه پاکستان، افزایش خواهد یافت.

تنش‌های هند و پاکستان احتمالاً خشونت‌های داخلی در هند و اعتراضات در پاکستان را افزایش خواهد داد و همین امر می‌تواند بی‌ثباتی را بیشتر کرده و تلاش‌ها برای کاهش تنش را محدود کند. با تشدید تنش‌ها، خطر ناآرامی‌های داخلی در هند و پاکستان در حال افزایش است. در هند، شدت یافتن احساسات ملی‌گرایانه و خشم عمومی پس از حمله تروریستی اخیر، احتمالاً منجر به افزایش خشونت‌ها بر ضد مسلمانان خواهد شد و خطر درگیری‌های بین فرقه‌ای را افزایش می‌دهد. به‌ویژه در ایالت‌هایی مانند اوتار پرداش و گجرات، که تنش‌های فرقه‌ای از نظر تاریخی در شرایط مشابه دیده شده‌اند. هدف قرار دادن مساجد یا جوامع مسلمان توسط ملی‌گرایان هند می‌تواند منجر به حملات تلافی جویانه گروه‌های طرفدار مسلمانان علیه هندوها در هند و بنگلادش شود و روابط هند و داکا را که از پیش هم تیره بود، پرتنش کنند. در پاکستان، همین حالا هم اعتراضات در سراسر این کشور آغاز شده است، خشم عمومی از تعلیق معاهده تقسیم آب رودخانه سند توسط هند و به افزایش است. بسیاری از مردم پاکستان با توجه به وابستگی این کشور به آب رودخانه سند برای کشاورزی و آب آشامیدنی، تعلیق این معاهده توسط هند را تهدیدی برای زندگی خود می‌دانند. این اعتراضات نه تنها فشار عمومی بر دولت‌های هر دو کشور را برای اتخاذ مواضع تهاجمی‌تر افزایش می‌دهد، بلکه، به‌ویژه در پاکستان، خطر تشدید بی‌ثباتی داخلی را نیز به همراه دارد. در هر دو کشور، مسیر فعلی تهدیدی برای شعله‌ور شدن شور ملی‌گرایانه و بی‌ثباتی اجتماعی است و کاهش تنش‌ها را به طور فزاینده‌ای دشوار می‌کند.

چنین نقشی را به درستی ایفا کند. بنابراین می‌توان گفت که هند نمی‌تواند با راحتی از ناامنی محیط استراتژیک خود چشم‌پوشد. و این مسئله خبر خوبی برای چینی‌ها است. البته چین نیز مشکلات خود را با پاکستان دارد اما در عین حال معتقد است که درگیری میان هند و پاکستان، دست آمریکا را تضعیف می‌کند. علاوه بر این، مشغولیت هند با پاکستان موجب می‌شود که چین از حواس‌پرتی هند استفاده کرده و موقعیت نظامی خود را در مرزهایش با هند تقویت کند.

نهایت کلام اینکه درگیری هند و پاکستان در نهایت استراتژی آمریکا در رویارویی با چین را تضعیف خواهد کرد. و حالا زمان وقوع این درگیری بسیار اهمیت می‌یابد. چراکه ایالات متحده آمریکا در تلاش است تا پای خود را از درگیری‌های جهانی بیرون بکشد. دولت ترامپ سعی دارد به جنگ در اوکراین و غزه پایان دهد و مانع یک رویارویی نظامی با ایران شود. حالا و در این بحبوحه، مجبور خواهد بود نگران جنوب آسیا هم باشد.

ترجمه: آرپا صدیقی

سیاستمداران

سلاح فقط در دست ارتش

رئیس‌جمهور لبنان دیروز اعلام کرد که تصمیم انحصار سلاح در دست دولت لبنان گرفته شده است. ژوزف عون، رئیس‌جمهور لبنان در جریان دیدار با هیئتی فرانسوی در کاخ «بعیدا» خاطرنشان کرد، عقب‌نشینی رژیم صهیونیستی از تپه‌های پنج‌گانه در جنوب لبنان یک ضرورت برای تسریع در تکمیل استقرار ارتش در مرزهاست، به‌طوری‌که تنها دولت مسئولیت امنیت مرزها را بر عهده بگیرد. بر اساس گزارش المنار، عون در ادامه افزود، نیروهای ارتش لبنان در مرزهای شمال شرقی مستقر شده‌اند و وظایف خود را کامل انجام می‌دهند؛ آنها همچنین وظیفه مبارزه با تروریسم، ممانعت از عملیات قاچاق و حفظ امنیت داخلی را نیز بر عهده دارند. وی همچنین تصریح کرد، انحصار سلاح به دست دولت لبنان، تصمیمی است که گرفته شده و کسی اجازه بازگرداندن جنگ را ندارد. رئیس‌جمهور لبنان همچنین گفت: «ما اجرای اصلاحات لازم را آغاز کرده‌ایم و آنها تکمیل خواهند شد زیرا پیش از آنکه یک مطالبه خارجی باشند، یک نیاز لبنانی هستند.»

نمی‌توانیم به آمریکامتکی باشیم

وزیر خارجه سابق اوکراین گفت، کی‌یف دیگر نمی‌تواند حتی در میان‌مدت هم برای حمایت به آمریکا متکی باشد. دیمیترو کولبا، وزیر امور خارجه سابق اوکراین گفت: «هر چند که تایید این مسئله ناراحت‌کننده است اما آمریکا ما را ول کرده است. ما دیگر نمی‌توانیم نه الان و نه حتی برای میان‌مدت و حتی در صورت ترک کاخ سفید توسط دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا به این کشور متکی باشیم.» به نقل از خبرگزاری ریانووستی، این دیپلمات سابق اوکراینی همچنین خاطرنشان کرد، کی‌یف در این تفکر دچار اشتباه محاسباتی شد که ترامپ به عنوان یک تاجر می‌تواند تحت تأثیر معاملات مطلوب برای حمایت از اوکراین قرار گیرد. کولبا همچنین افزود: «ترامپی که امروز شاهدش هستیم کاملاً متفاوت است. او یک تاجر نیست. او درباره پول زیاد، تعریف‌ها، اعداد و ارقام صحبت می‌کند اما این چیزی نیست که او را هدایت می‌کند. او یک مسیح است. یک انقلابی که برای تغییر اساسی در جهانی که خودش آن را می‌بیند، آمده است.»

تشرک پوتین از کره شمالی

پوتین از واحدهای ارتش کره شمالی و رهبر کره شمالی که در شکت نیروهای اوکراینی که به منطقه کورسک حمله کرده بودند، شرکت داشتند، تشکر کرد. «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه روز شنبه خبر پاکسازی آخرین روستای منطقه کورسک روسیه از وجود نیروهای اوکراینی را اعلام کرد و در پی آن، کره شمالی دیروز (دوشنبه) برای اولین بار تأیید کرد که به دستور «کیم جونگ اون» نیروهایی را برای جنگیدن به نفع روسیه در جنگ اوکراین اعزام کرده و به بازپس‌گیری سرزمین‌های روسیه که در اشغال اوکراین بود، کمک کرده است. کی‌یف اوت گذشته مناطق مرزی منطقه کورسک را تصرف کرده بود. پوتین با اعلام خبر پاکسازی این منطقه، برای اولین بار اشاره کرد که نیروهای کره شمالی در این عملیات شرکت داشته‌اند. ماموریت پیونگ‌یانگ در ارتباط با یک معاهده دوجانبه که در ژوئن گذشته امضا شد و شامل بندهای دفاع متقابل است، آغاز شد. در همین رابطه، رئیس‌جمهور روسیه امروز اعلام کرد: «روسیه به قهرمانی و فداکاری سربازان گردای که به همراه ارتش روسیه از منطقه کورسک همچون سرزمین خود دفاع کردند، ادای احترام می‌کند.»